

Nr 168.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till bidrag till Norrlands trädgårdsskola i Söråker; given Stockholms slott den 27 februari 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Sammanfattning.

Huvudmannaskapet för Norrlands trädgårdsskola i Söråker avses från och med den 1 januari 1948 skola övertagas av Västernorrlands läns landsting. En förutsättning härför är att staten täcker vissa uppkomna driftsförluster vid skolan och bekostar nödvändiga byggnads- och reparationsarbeten vid densamma. I propositionen föreslås anvisande av ett reservationsanslag för ändamålet å 160 000 kronor, varav 100 000 kronor för täckande av driftsförluster och 60 000 kronor för byggnadsarbeten.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 februari 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, följande.

I årets statsverkspropositionen (IX. H.T. p. 26) har Kungl. Maj:t på min föredragning föreslagit riksdagen att i avbidan på särskild proposition i ämnet till Bidrag till Norrlands trädgårdsskola i Söråker för budgetåret 1948/49 beräkna ett anslag av 100 000 kronor.

Jag torde nu ånyo få anmäla denna fråga.

Enligt ett den 15 mars 1932 dagtecknat kontrakt mellan lantbruksstyrelsen, å statens vägnar, å ena, samt Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens läns hushållningssällskap, å andra sidan, har styrelsen under vissa närmare angivna villkor upplåtit till sällskapen från och med den 1 januari 1932 till och med den 31 december 1951 nyttjanderätten till vissa fastigheter under Söråker nr 5 i Hässjö socken, Västernorrlands län. Å fastigheterna skulle genom sällskapens försorg enligt av lantbruksstyrelsen godkänd plan inrättas och under kontraktstiden underhållas en trädgårdsskola, benämnd Norrlands trädgårdsskola i Söråker. Sällskapen berättigades att disponera över visst donationsbelopp, ett av Västernorrlands läns hushållningssällskap för ändamålet till förfogande ställt belopp och ett skolan av lotterimedel tilldelat belopp, samt ägde dessutom att under den tid, överenskommelsen gällde, för skolans upprätthållande årligen uppbära statsunderstöd med 16 000 kronor. Därest med skolegendomens underhåll och skötsel samt skolans upprätthållande förenade kostnader icke helt täcktes av donationsbeloppet och statsunderstöd samt av trädgårdsrörelsen eller eljest inflytande inkomster, skulle bristen gäldas till en sjättedel av ett vart av Gävleborgs, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens läns hushållningssällskap samt till två sjättedelar av Västernorrlands läns hushållningssällskap. Skulle det årliga statsunderstödet indragas eller minskas eller befinnas otillräckligt för driftens upprätthållande, ägde sällskapen var för sig uppsäga kontraktet att upphöra den 1 januari sedan minst 16 månader förflutit efter uppsägningsdagen.

Bidrag av statsmedel ha därefter årligen utgått till skolan för avlöningar till lärarpersonal och driftkostnader. Härjämte har emellertid skolan erhållit särskilda bidrag av statsmedel för täckande av underskott å skolans verksamhet. Vid 1944 års riksdag (prop. nr 253; r. skr. nr 399) beviljades skolan sålunda från reservationsanslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område ett belopp av 30 000 kronor. Av 1947 års riksdag (prop. nr 2; r. skr. nr 15) anvisades under anslagstiteln Bidrag till Norrlands trädgårdsskola i Söråker ett obetecknat anslag för samma ändamål å 59 000 kronor. I samband med att Kungl. Maj:t genom beslut den 14 februari 1947 ställde sistnämnda anslag till förfogande anbefalldes Kungl. Maj:t lantbruksstyrelsen att verkställa utredning rörande frågan om det sätt, på vilket den framtida verksamheten vid skolan borde ordnas för att driftförluster vid densamma i görligaste mån skulle undvikas. Sedermera föreskrev Kungl. Maj:t genom beslut den 7 mars 1947 att såsom villkor för utbetalning till skolstyrelsen av ifrågavarande anslag å 59 000 kronor skulle gälla, att ett vart av förenämnda hushållningssällskap före den 1 maj 1947 hos lantbruksstyrelsen i vederbörlig ordning uppsagt omförmälda kontrakt att upphöra med utgången av år 1947.

I skrivelse den 3 februari 1948 har lantbruksstyrelsen avgivit utredning med förslag angående ordnandet av verksamheten vid trädgårdsskolan i Söråker. Över utredningen ha remissutlåtanden avgivits den 9 februari 1948 av statskontoret och den 13 i samma månad av riksräkenskapsverket.

Rörade skolans ekonomiska ställning inhämtas av handlingarna i ärendet, att det sammanlagda underskottet på skolans verksamhet från dess början och till och med den 31 december 1947 utgjort 195 869 kronor. Om härifrån droges dels vissa värdeökningar å 19 981 kronor, dels donationsmedel jämte därå upplupen ränta å 16 281 kronor, dels nettoöverskott av verksamheten under åren 1937 och 1938 å 1 205 kronor, dels ock statsbidrag åren 1944 och 1947 för täckande av underskott å tillhoppa 89 000 kronor, återstode sålunda en balanserad förlust per den 31 december 1947 av 69 402 kronor.

I sin utredning har *lantbruksstyrelsen* inledningsvis anfört, att styrelsen vid överbägande av olika tänkbara utvägar för att åstadkomma ordnade ekonomiska förhållanden vid skolan funnit lämpligast, att huvudmannskapet för densamma överflyttades till Västernorrlands läns landsting. Detta syntes vara att föredraga framför ett rent förstatligande av skolan särskilt med hänsyn till att skolan därigenom komme att ställas under ett organ som på nära håll kontinuerligt kunde följa skolverksamheten och skolegendomens skötsel. Även ur ekonomiska synpunkter syntes en dylik anordning ändamålsenlig, då landstinget med sin omfattande ekonomiska förvaltning borde äga goda förutsättningar att på olika sätt, exempelvis genom samköp av vissa förnödenheter för skolan och andra under landstinget stående institutioner, viss samordning av administrationen för skolan och landstingets övriga förvaltning m. m., förbilliga driften vid skolan och skolegendomen. Lantbruksstyrelsen hade därför trätt i förbindelse med representanter för

landstinget. På grundval av inledande överläggningar med desamma hade förslag till kontrakt uppgjorts mellan styrelsen och landstinget syftande till landstingets övertagande av huvudmannaskapet för skolan från och med den 1 januari 1948. Detta kontraktsförslag hade därefter behandlats vid 1947 års lagtima landsting i Västernorrlands län i början av september. Landstinget hade emellertid icke ansett sig berett att då taga slutlig ställning till frågan utan uppdrog åt sitt förvaltningsutskott att fortsätta de påbörjade överläggningarna med lantbruksstyrelsen.

Dessa överläggningar medförde smärre justeringar i det ursprungligen uppgjorda kontraktsförslaget. Detsamma innebär i sitt slutgiltiga skick huvudsakligen följande.

Under förutsättning av Kungl. Maj:ts godkännande upplåter lantbruksstyrelsen till landstinget från och med den 1 januari 1948 till och med den 31 december 1967 nyttjanderätten till ifrågavarande fastigheter, å vilka genom landstingets försorg skall under kontraktstiden underhållas en trädgårdsskola för vilken landstinget åtager sig huvudmannaskapet. Syn å fastigheterna skall hållas såväl vid tillträdet som vid avträdet. Fastigheterna påförda skatter och onera, som förfalla till betalning efter tillträdet, skola gäldas av landstinget. Byggnaderna skola på landstingets bekostnad brandförsäkras till fullt betryggande belopp.

Landstinget förbinder sig härjämte

att inom tre månader från tillträdesdagen inlösa all i skolan och å skolegendomen vid tillträdet befintlig löseegendom, allt enligt per den 31 december 1947 upprättad inventarieförteckning och värdering;

att utan kostnad för Kungl. Maj:t och Kronan väl hävda jorden i enlighet med dess ändamål samt att — inom ramen för en genomsnittlig kostnad av högst femtusen (5 000) kronor för år — väl vårda och underhålla byggnader, anläggningar och övriga fastigheternas tillhörigheter;

att avlöna föreståndare samt ordinarie och biträdande lärare, med rätt för föreståndaren och ordinarie lärare att, oberäknat de arvoden, de må äga uppbara såsom gottgörelse för befattning med kortare kurser m. m., ånjuta avlöningsförmåner enligt av Kungl. Maj:t eller lantbruksstyrelsen i särskild ordning meddelade bestämmelser; samt

att icke utan tillstånd av lantbruksstyrelsen minska skolans odlade areal, som skall användas icke blott för demonstrations- och försöksodlingar utan även — i och för skolans ekonomisering, byggnaders underhåll m. m. — i den omfattning jordareal och avsättningsförhållanden sådant medgiva, för kommersiellt anordnad plantskola och trädgård.

Å staten skall ankomma

att utöver vad som kan anses hänförligt till normalt underhåll svara för de till skolan och skolegendomen hörande byggnadernas hållande i för deras ändamål användbart skick;

att ensam bestrیدا kostnaderna för de nybyggnader för skolans eller skolegendomens behov, om vilkas uppförande beslut i vederbörlig ordning fattas; samt

att med belopp och i den ordning som gäller för statsunderstödda trädgårdsskolor tillhandahålla landstinget statsunderstöd till skolans drift, vilket understöd på rekvisition av landstinget utbetalas av länsstyrelsen i Härnösand, sedan med intyg av lantbruksstyrelsen styrkts att skolan är i reglementsenslik verksamhet.

Därest med skolegendomens underhåll och skötsel samt skolans upprätthållande förenade kostnader icke helt täckas av statsunderstöd samt av

trädgårdsrörelsen eller eljest inflytande inkomster, skall bristen gäldas av landstinget. Skulle å andra sidan det årliga statsunderstödet till skolan indragas eller minskas eller befinnas otillräckligt för driftens upprätthållande, äger landstinget uppsäga kontraktet att upphöra att gälla den 1 januari efter minst 16 månader därförut skedd uppsägning.

Genom beslut den 7 november 1947 förordnade Kungl. Maj:t, att Väster-norrlands läns landsting skulle å dag, som av länsstyrelsen bestämdes, sammanträda till urtima möte för behandling av ärenden om överförande av målsmanskapet för Norrlands trädgårdsskola till landstinget samt om utseende av styrelse för skolan. Dyligt urtima möte ägde rum den 29 november 1947. Härvid beslöt landstinget bland annat, att därest garantier vunnes att vid avtalets ikraftträdande därmed avsett byggnadsbestånd befunne sig eller komme att försättas i ett ur landstingets synpunkt tillfredsställande skick — övertaga huvudmannaskapet för Norrlands trädgårdsskola i Söråker på i huvudsak de villkor, som föreslagits av lantbruksstyrelsen i dess kontraktsförslag. Landstinget beslöt vidare att på nyss angivna villkor till Kungl. Maj:t och kronan utbetala en löseskilling för inventarier m. m. av 66 000 kronor, beräknad per den 8 oktober 1947 med de eventuella förskjutningar, som ifrågasatt värdering per den 31 december 1947 kunde giva anledning till, samt att den närmaste ledningen av skolan skulle handhavas av en särskild styrelse på fem personer med lika antal suppleanter.

För att dryfta frågor, som sammanhänge med avvecklandet av de norrländska hushållningssällskapens huvudmannaskap för trädgårdsskolan, höll lantbruksstyrelsen vid sammanträde den 3 december 1947 överläggningar med representanter för dessa hushållningssällskap samt för skolan och dess styrelse. Dessa överläggningar gävo till resultat att hushållningssällskapens representanter enhälligt förklarade sig godtaga de riktlinjer för en uppgörelse och avveckling av huvudmannaskapet som lantbruksstyrelsens förslag innebure.

Den 12 och 13 december 1947 höllos vidare på föranstaltande av lantbruksstyrelsen dels sådan avträdessyn, som enligt det mellan lantbruksstyrelsen och de norrländska hushållningssällskapen gällande kontraktet av den 15 mars 1932 skulle hållas i anledning av kontraktets upphörande med utgången av år 1947, dels ock preliminär tillträdessyn jämlikt det föreliggande förslaget till kontrakt mellan lantbruksstyrelsen och landstinget. Beträffande avträdessynen hade synemännen funnit vissa smärre brister föreliggande i avseende å byggnadernas underhåll men dock icke ansett skäl föreliggande för att föreslå att nyttjanderättshavarna skulle ersätta de anmärkta bristerna eller vidtaga åtgärder till deras avhjälpande. I protokollet över tillträdessynen hade beträffande byggnaderna framhållits en del förbättringsåtgärder, vilka synemännen betecknat såsom behövliga för uppfyllandet av bestämmelserna i kontraktsförslaget. Lösegendomen hade besiktigats genom stickprovsundersökning av värdefullare inventarier. Som grund därvid lades en på lantbruksstyrelsens föranstaltande dessförinnan upprättad inventarieförteckning som upptog värdering av vissa mera betydelsefulla

inventarier. Denna inventarieförteckning och värdering godkändes av synemännen. Enligt synemännen borde växtmaterialet i plantskolan och växthus samt bränslelager värderas per den 31 december 1947. Sedan sådan värdering skett, har den summa landstinget enligt kontraktsförslaget skall erlagga såsom lösen för inventarier beräknats till 75 640 kronor 50 öre.

Skolans tillgångar och skulder framgå av följande per den 31 december 1947 uppgjorda balansräkning.

Tillgångar:

Fastigheter, donationsjordar	36 950:—	
» Sörviks egendom	17 700:—	54 650:—
Inventarier		12 956: 06
Kassa		45: 75
Plantskolealster		42 725:—
Köksväxter		3 600:—
Växthusväxter		5 000:—
Postgiro		1 627: 99
Checkräkning		792: 34
Lagerhuset		20 531: 52
Bränsle		1 620:—
Kapitalräkning		4 861: 93
Jordförbättringar		8 031: 79
Försöksgården		391: 57
Insats konto		914: 13
Förbrukningsartiklar		2 695: 50
Traktor		14 000:—
Fordringar av diverse personer		27 101: 99
		<hr/>
		201 545: 57
Balanserad förlust	41 191: 27	
Årets nettounderskott	28 210: 68	69 401: 95
		<hr/>
	Kronor	270 947: 52

Skulder:

Donationers konto	36 950:—	
Fond för jordinköp	7 538: 68	
Accepter	90 000:—	
Donation för filmprojektor	1 468: 25	
Bankskuld	65 000:—	
Skulder till diverse personer	69 990: 59	
		<hr/>
	Kronor	270 947: 52

Enligt lantbruksstyrelsens förslag skall statsverket täcka följande balanserade tillgångar:

Balanserad förlust	41 191: 27	
1947 års underskott	28 210: 68	
Lagerhuset	20 531: 52	
Jordförbättringars konto	8 031: 79	
Försöksgården	391: 57	
Insats konto	914: 13	99 270: 96

Häriifrån avgå:

Höjning av bokförda värdet å inventarietkontot . . .	7 043: 94	
Fond för jordinköp	7 538: 68	14 582: 62
Belopp att täcka	Kronor	84 688: 34

Lantbruksstyrelsen har i sin utredning därefter anfört följande.

Av balansräkningen framgår, att Norrlands trädgårdsskolas ekonomiska ställning i själva verket måste betecknas som helt undergrävd. För tryggnande av skolans fortbestånd är därför en sanering av dess ekonomi ofrånkomlig. Enligt det intill utgången av 1947 gällande kontraktet mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, och de fem norrländska hushållningssällskapen såsom huvudmän för skolan, å andra sidan, ha hushållningssällskapen att ekonomiskt svara för uppkommande underskott för skolan och trädgårdsrörelsen. Med hänsyn till dessa sällskaps svaga ekonomiska ställning synes det emellertid knappast böra ifrågakomma att ålägga dem att täcka den brist som enligt räkenskaperna nu föreligger. Under sådana förhållanden torde det vara oundvikligt att staten än en gång träder hjälpsamt emellan. Med utgångspunkt från nyssnämnda balansräkning skulle staten för att skolan skulle kunna övertagas av landstinget fri från skulder behöva tillskjuta ett kontant belopp av 84 688 kronor 34 öre eller i runt tal 85 000 kronor. Beräkningen av insatsen till detta belopp innebär, att köpet av den s. k. Sörviks egendom avvecklas och därvid den efter fränsäljandet av en lada till 17 700 kronor uppgående köpeskillingen inbesparas samt att en i balansräkningen upptagen traktor försäljes för 14 000 kronor. Nämnade belopp å 85 000 kronor skulle jämte tillgängliga likvida medel och det belopp av 75 640 kronor 50 öre, som landstinget skulle ha att erlægga för övertagandet av inventarier, växtmaterial och lager av bränsle, förslå till gäldande av samtliga skolans skulder. Då det emellertid icke torde vara utslutet, att framräkningen av nämnda belopp å 85 000 kronor är behäftad med viss osäkerhet, synes beloppet för vinnande av viss marginal böra höjas till 100 000 kronor eller samma belopp, som av Kungl. Maj:t preliminärt beräknats för ändamålet i 1948 års statsverksproposition.

Vad beträffar det aktuella behovet av förbättringar och åtgärder i övrigt för att försätta byggnadsbeståndet vid skolan i ett nöjaktigt skick har lantbruksstyrelsen vid besiktningen å platsen sökt bilda sig en uppfattning härom. Av en för ändamålet av landstinget anlita sakkunnig har uppgjorts ett förslag till åtgärder, vilket kostnadsberäknats till 56 400 kronor. För vinnande av någon säkerhetsmarginal för oförutsedda merutgifter torde detta belopp böra rundas uppåt till 60 000 kronor.

För ett realiserande av lantbruksstyrelsens här framförda förslag till ordnande av den framtida verksamheten vid Norrlands trädgårdsskola i Söråker skulle alltså tarvas att staten ikläder sig en engångsutgift å (100 000 + 60 000 =) 160 000 kronor. För skolans drift m. m. skulle bidrag av statsmedel utgå enligt för övriga statsunderstödda trädgårdsskolor gällande grunder.

I enlighet med landstingets förslag torde ledningen av skolan lämpligen böra anförtros en särskild styrelse, utsedd av landstinget såsom skolans huvudman. Då staten är ägare av skolan och i övrigt är ekonomiskt engagerad i densamma, torde emellertid staten genom lantbruksstyrelsen, såsom även gäller för övriga statsunderstödda trädgårdsskolor, böra äga utse en ledamot, tillika ordförande, i styrelsen jämte en suppleant för denne.

I anslutning till det anförda har lantbruksstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att med godkännande i huvudsak av de rikt-

linjer till ordnande av den framtida verksamheten vid Norrlands trädgårdsskola i Söråker, som av lantbruksstyrelsen angivits, anvisa dels till täckande av underskott, som uppkommit å skolverksamheten och trädgårdsrörelsen vid skolan, ett särskilt anslag av 100 000 kronor, dels ock till bestridande av kostnader för nödig upprustning av byggnadsbeståndet å skolegendomen ett belopp av 60 000 kronor att utgå från det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Lågre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter.

Statskontoret har i sitt remissutlåtande uttalat, att ämbetsverket för sin del funnit det av lantbruksstyrelsen förordade avtalsförslaget vara allför oförmanligt för statsverket. Därest skolans ekonomi sanerades och byggnadsbeståndet upprustades på sätt styrelsen föreslagit, syntes det statskontoret skäligt, att landstinget påtog sig kostnaderna för driften, byggnadernas underhåll och erforderliga nybyggnader i full utsträckning mot att landstinget erhöle de statsbidrag, som vore eller kunde bliva beslutade av statsmakterna i fråga om statsunderstödda trädgårdsskolor i allmänhet. Skulle uppgörelse i enlighet härmed icke kunna träffas med landstinget, ansåge statskontoret övervägande skäl tala för att skolverksamheten dreves i statens egen regi.

Riksräkenskapsverket har anfört i huvudsak följande.

Genom att Västernorrlands läns landsting övertar verksamheten vid Norrlands trädgårdsskola i Söråker, synas möjligheter föreligga att skolans ekonomi för framtiden ordnas så, att statsverket icke behöver såsom nu skett gång efter annan ingripa för att täcka förluster å skolans drift. Riksräkenskapsverket tillstyrker därför lantbruksstyrelsens förslag angående landstingets övertagande av nämnda verksamhet.

Vad angår det föreliggande kontraktsförslaget har landstinget förbundit sig att utan kostnad för staten väl hävda jorden i enlighet med dess ändamål samt att — inom ramen för en genomsnittlig kostnad av högst 5 000 kronor för år — väl vårda och underhålla byggnader, anläggningar och övriga fastigheternas tillhörigheter. Denna klausul i kontraktet synes ha tillkommit i anledning av ett av landstinget framställt yrkande om att såsom villkor för landstingets övertagande av huvudmannskapet för skolan skulle gälla, bland annat, att landstingets åtagande beträffande »fastigheters underhåll» begränsades till ett årligt belopp av 5 000 kronor beräknat såsom medeltal för en tioårsperiod från och med år 1948.

I detta sammanhang må erinras om att enligt gällande bestämmelser angående statsbidrag till trädgårdsskolor (kungörelsen 1942: 807, 5 § och kungörelsen 1946: 671) statsbidrag till täckande av trädgårdsskolas driftkostnader utgår med vissa angivna grundbidrag och tilläggsbidrag, dock icke med högre belopp än som motsvarar tre fjärdedelar av skolans av lantbruksstyrelsen godkända driftkostnader. Av handlingarna i ärendet framgår emellertid icke sambandet mellan ifrågavarande belopp å 5 000 kronor och det belopp, vilket staten enligt nyssberörda bidragsbestämmelser skall tillskjuta för täckande av skolans driftkostnader.

Av kontraktsförslaget framgår vidare, att å staten skall ankomma att ensam bestrida kostnaderna för nybyggnader för skolans eller skolegendomens behov, »om vilkas uppförande beslut i vederbörlig ordning fattas». Detta innebär en avvikelse från gällande grunder angående statsbidrag till byggnadsarbeten vid trädgårdsskola (kungörelsen 1939: 910 och kungörelsen

1946: 669), enligt vilka staten bidrager med endast tre fjärdedelar av de av Kungl. Maj:t godkända byggnadskostnaderna. Enär staten redan nu äger befintliga byggnader för skolan och kommer att bli ägare till dessa nybyggnader, anser sig dock riksräkenskapsverket icke böra motsätta sig att staten helt bestrider kostnaderna för dylika nybyggnader. Ett förtydligande av uttrycket »om vilkas uppförande beslut i vederbörlig ordning fattas» synes dock böra göras.

Då beräkningen av statens tillskott för att befria skolan från dess skulder enligt vad lantbruksstyrelsen uppgivit vore behäftad med viss osäkerhet, har lantbruksstyrelsen för vinnande av viss marginal höjt det för ändamålet erforderliga anslagsbeloppet till 100 000 kronor. Riksräkenskapsverket förutsätter, att detta tillskott nu blir definitivt fastslaget, så att några ytterligare krav av detta slag i fortsättningen icke kunna framställas.

Lantbruksstyrelsen har vidare föreslagit, att staten skulle helt bestrida vissa engångskostnader för förbättring och åtgärder i övrigt för att försätta byggnadsbeståndet vid skolan i nöjaktigt skick. För ändamålet har beräknats ett belopp av 60 000 kronor att utgå från det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter. Nämnade anslag är ett bidragsanslag, från vilket statsbidrag utgår enligt vissa förut angivna grunder. Man kan därför ifrågasätta, om icke i detta fall särskilda medel borde anvisas för ändamålet. Lämpligen borde dessa medel utgå från det anslag, som är avsett för sanering i övrigt av skolans ekonomi.

Departementschefen. Såsom av den föregående redogörelsen framgår har den vid Norrlands trädgårdsskola i Söråker bedrivna verksamheten alltifrån skolans begynnelse — frånsett åren 1937 och 1938 — uppvisat underskott. Trots att skolan vid två olika tillfällen, senast under föregående år, erhållit statsbidrag till täckande av de sålunda uppkomna driftsförlusterna, föreligger enligt den i ärendet tillgängliga balansräkningen per den 31 december 1947 en balanserad förlust å icke mindre än i runt tal 69 400 kronor. Under sådana förhållanden måste givetvis frågan om skolans fortsatta verksamhet göras till föremål för noggranna överväganden. Som ett led i strävandena att undvika driftsförluster för framtiden har såsom villkor för utbetalning till skolan av det föregående år anvisade statsbidraget för täckande av driftsförluster föreskrivits, att de fem norrländska hushållnings-sällskapen såsom huvudmän för skolan skulle uppsäga gällande nyttjanderättskontrakt till skolans fastigheter. Sådan uppsägning har även skett från och med den 1 januari 1948. Vid prövning av frågan i vilken form skolan i fortsättningen skall drivas kunna olika möjligheter övervägas. Eftersom staten redan är ägare till de fastigheter, å vilka skolan är förlagd, synas otvivelaktigt vissa skäl tala för att skolverksamheten i framtiden bedrivs i statens egen regi. Emellertid torde enligt min mening med hänsyn till att skolan framför allt är av betydelse för den norrländska trädgårdsodlingens utveckling en dylik utväg böra väljas, endast om inga andra möjligheter att lösa frågan om ledningen av skolan stå till buds. Då de överläggningar i ämnet som förts mellan lantbruksstyrelsen och Västernorrlands läns landsting givit vid handen, att landstinget under vissa förutsättningar är villigt att övertaga huvudmannaskapet för skolan, anser jag detta an-

bud böra antagas, särskilt i betraktande av den lokala förankring som verksamheten därigenom torde kunna erhålla. Jag vill sålunda i enlighet med lantbruksstyrelsens förslag förorda, att landstinget från och med den 1 januari 1948 inträder såsom huvudman för skolan.

Vad angår det mellan lantbruksstyrelsen och landstinget upprättade kontraktsförslaget ha i remissyttrandena vissa erinringar framställts mot de bestämmelser, som reglera fördelningen av kostnaderna för nybyggnader och underhåll av byggnaderna mellan landstinget och staten. Såsom riksräkenskapsverket framhållit innebär den i kontraktet intagna bestämmelsen, att staten ensam skall bestrida kostnaderna för nybyggnader för skolans eller skolegendomens behov, en avvikelse från gällande föreskrifter angående bidrag till byggnadsarbeten vid trädgårdsskola. Då emellertid staten är ägare till redan befintliga byggnader och jämväl kommer att bli ägare till de byggnader som kunna komma att uppföras framdeles, synas enligt mitt förmenande goda skäl tala för att staten helt påtager sig kostnaderna för nybyggnader. Därest förslaget om anvisande av medel för vissa genomgripande reparationer av fastigheternas nuvarande byggnadsbestånd godtages, torde landstingets kostnader för byggnadernas underhåll icke komma att bli särskilt betungande, åtminstone icke under den närmaste tiden. Det synes icke heller sannolikt, att de årliga underhållskostnaderna skola komma att överstiga det belopp av 5 000 kronor, till vilket landstingets åtagande i förevarande avseende enligt kontraktet sträcker sig. En dylik begränsning torde därför icke böra möta några betänkligheter. Jag har icke heller något att erinra mot de föreslagna kontraktsbestämmelserna i övrigt utan anser desamma i huvudsak kunna godtagas. Kungl. Maj:t torde emellertid böra äga möjlighet att härutinnan vidtaga de jämkningar som kunna befinnas lämpliga och varom landstinget och kronan överenskomma.

Till lantbruksstyrelsens förslag, att Kungl. Maj:t genom lantbruksstyrelsen skall äga utse en ledamot, tillika ordförande, i styrelsen för skolan jämte en suppleant för denne, är jag för närvarande icke beredd att taga ställning. Sedan landstinget beretts tillfälle att yttra sig över detta förslag, torde jag senare ånyo få anmäla frågan för Kungl. Maj:t.

Enligt kontraktsförslaget åligger det landstinget att inlösa all i skolan och å skolegendomen vid tillträdet befintlig lösegendom enligt en per den 31 december 1947 upprättad inventarieförteckning och värderingsinstrument. Det belopp, som landstinget i detta hänseende har att gälda, utgör 75 640 kronor. För att landstinget skall kunna övertaga skolan helt fri från skulder erfordras emellertid förutom omförmälda belopp jämte tillgängliga likvida medel icke mindre än i runt tal 85 000 kronor. Sistnämnda belopp åligger det rätteligen skolans förutvarande huvudmän att gälda. Med hänsyn till ifrågavarande hushållningssällskaps mindre goda ekonomiska ställning torde emellertid detta icke kunna ske. Det synes därför erforderligt, att statsmedel ånyo anvisas för täckande av driftsförlusterna. I enlighet med vad lantbruksstyrelsen föreslagit torde härvid böra beräknas ett belopp av 100 000 kronor.

Vad angår kostnaderna för byggnadernas iordningställande ha dessa beräknats till i runt tal 60 000 kronor. Nämnda belopp giver mig icke anledning till erinran. Lantbruksstyrelsen har föreslagit att beloppet skulle anvisas från det under nionde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till Lägre lantbruksundervisning m. m.: Bidrag till byggnadsarbeten vid vissa lantbruksundervisningsanstalter. Av skäl som riksräkenskapsverket framhållit torde emellertid en dylik anordning icke kunna anses lämplig. Jag vill därför förorda att nämnda belopp anvisas i samma ordning som de för täckande av förenämnda driftsförluster erforderliga medlen.

De utgifter staten skulle ikläda sig för genomförande av det av mig nu förordade förslaget skulle alltså för nästkommande budgetår uppgå till (100 000 + 60 000 =) 160 000 kronor. Det i statsverkspropositionen behåddade anslaget Bidrag till Norrlands trädgårdsskola i Söråker torde sålunda böra uppföras med nämnda belopp. Då av anslaget visst belopp är avsett att användas för byggnadsarbeten, vilka icke med säkerhet kunna komma till utförande under nästkommande budgetår, torde anslaget böra givas reservationsanslags karaktär.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Norrlands trädgårdsskola i Söråker* å riksstaten för budgetåret 1948/49 under nionde huvudtiteln anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 160 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall och förordnar att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Benno Gårdsten.